
FYSIIKAN TUTKIMUSLAITOKSEN JOHTOKUNNAN KOKOUS 2/2022

PÖYTÄKIRJA

AIKA PERJANTAINA 7. LOKAKUUTA 2022 klo 11.15–12.32
PAIKKA hybridikokous (Zoom ja Physicum A311)

JÄSENET

professori Maija Aksela (UH)
~~professori Mikko Alava (Aalto)~~
professori Kari J. Eskola (JYU)
vararehtori Jari Hämäläinen (LUT)
vararehtori Henrik Kunttu (JYU), varapuheenjoht.
vanhempi tutkija Tapio Lampén (HIP henkilöstö)
laboratorionjohtaja Maarit Muikku (STUK)
vararehtori Ossi Naukkarinen (Aalto)
vararehtori Kai Nordlund (UH), puheenjohtaja
provosti Jarmo Takala (TAU) (*kohdasta 5 alkaen*)
dekaani Sasu Tarkoma (UH)

VARAJÄSENET

~~varadekaani Samuli Siltanen (UH)~~
~~apulaisprofessori Andrea Sand (Aalto)~~
~~professori Paul Greenlees (JYU)~~
~~professori Panja Luukka (LUT)~~
~~professori Ari Jokinen (JYU)~~
~~yliopistotutkija Matti Kalliokoski (HIP hlöstö)~~
~~johtava asiantuntija Kari Peräjärvi (STUK)~~
~~professori Harri Lipsanen (Aalto)~~
~~professori Minna Palmroth (UH)~~
~~professori Lasse Laurson (TAU)~~
~~professori Simo Huotari (UH)~~

PUHEENJOHTAJA vararehtori Kai Nordlund
ESITTELIJÄT johtaja Katri Huitu (*poissa kohdan 5*), henkilöstöpäällikkö Hanna Nurmela (*läsnä kohdat 1–5, esittelijänä kohdassa 5*)
ASiantuntijat varajohtaja, tutkimuskoordinaattori Antti Vähkönen
SIHTEERI hallintopäällikkö Tuulikki Laurila

1. Kokouksen avaaminen ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 17 §:n mukaan hallintoelin on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 11.15, ja totesi sen päätösvaltaiseksi.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

3. Johtokunnan edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään johtokunnan 1/2022 kokouksen pöytäkirja (*liite 1*).

Päätös: Esityksen mukaan.

4. Ilmoitusasioita

- a.* Valmisteluryhmän 3–5/2022 kokouksen muistiot (*liitteet 2–4*)
- b.* HIP:in kesäharjoittelu CERN:issä ja ESRF:ssä vuonna 2022: 14 harjoittelijaa CERN:issä ja yksi ESRF:ssä
- c.* lukiovierailut CERN:iin käynnistyvät uudelleen joulukuussa 2022
- d.* Suomen edustajat CERN:in hallintoneuvostoon 8.7.2022–30.6.2025: Katri Huitu sekä Ossi Malmberg 30.6.2023 asti ja Ulrika Jakobsson 1.7.2023 alkaen
- e.* Katri Huitu kutsuttu Future Circular Collider (FCC) Feasibility Study Scientific Advisory Committeeen jäseneksi
- f.* Antti Väihkönen FAIR:in AFC:n (Administrative and Finance Committee) varapuheenjohtajaksi 1.9.2022 alkaen
- g.* Risto Paatelaiselle HIP:iin akatemiatutkijan tehtävä 1.9.2022–31.8.2027 (QCD-aineen termodynamiikkaa korkeilla tiheyksillä sekä pienillä lämpötiloilla)
- b.* HIP:in projektipäällikkö Aleksi Vuoriselle Magnus Ehrnroothin säätiön tiedepalkinto
- i.* CERN ILO (Industrial Liaison Officer), Business Finlandin ecosystem lead Sakari Karppinen hoitaa myös FAIR:in ILO-tehtävää 1.7.2022 lukien
- j.* CERN hakee EPPCN:n (European Particle Physics Communication Network) aloitteesta lokakuun loppuun mennessä hiukkasfysiikan lähettiläitä (Ambassadors of Particle Physics)
- k.* 10 vuotta Higgsin hiukkasen löytämisestä: lehdistötiedote 4.7.2022

- l.* FIRI 2021 -rahoituspäätöksen tilanne: FAIR-lisärahoituksen tarpeeseen vaikuttaa FAIR Review, joka julkaistaan lähiaikoina
- m.* talousraportti 1–8/2022 (*liite 5*)
- n.* HIP 25 Years Silver Jubilee -juhlaseminaari 20.5.2022
- o.* BootCamp CERN:issä 5.–11.6.2022
- p.* suomalaisten koulujen opettajien vierailu CERN:issä 7.–10.6.2022
- q.* HIP and Department of Physics Recreational Day 10.6.2022
- r.* HIP:in kesäretki Porvooseen 15.6.2022
- s.* HIP Leaders' Afternoon 17.6.2022 Helsingissä
- t.* HIP and Physics Department's Mentoring Event 20.6.2022 ja HIP and Physics Department's Mentoring Workshop 2.9.2022
- u.* SAB:in kokous 30.8.–31.8.2022 Kumpulassa
- v.* Tutkijoiden yö 30.9.2022
- w.* HIP:in tutkimukseen liittyviä rekrytointeja jäsenyliopistoissa:
 - CMS toinen vaihe -projektin vanhempi tutkija Erik Brücken Helsingin yliopiston hiukkasfysiikan instrumentoinnin yliopistonlehtorin tehtävään 15.2.2022 alkaen
 - STUK:in apulaisjohtaja, HIP:in projektipäällikkö Teemu Siiskonen Helsingin yliopiston työelämäprofessorin tehtävään 1.8.2022 alkaen (20 %, 5 v.)
 - HIP:in projektiprojektipäällikkö René Bes Helsingin yliopiston fysiikan osaston yliopistotutkijan tehtävään 1.9.2022 alkaen
- x.* HIP:in tutkimukseen liittyviä täydentävän rahoituksen projekteja jäsenyliopistoissa:

Suomen Akatemian hankerahoitus 1.9.2022–31.8.2026:

 - Flyura Djurabekova / HY: Kidevirhedynamiikan aika- ja paikka-riippuvuus nanosekunti-kaskadeissa ultranopeapulsin ionisäteilytyksen aikana (SPATEC)
 - Elina Keihänen / HY: Euclid-kosmologiamissio – Pimeän aineen ja energian kartoitus / Konsortio: ECFI
 - Filip Tuomisto / HY: Mittakaavariippuvainen diffuusio kuumuudenkestävissä korkean entropian seoksissa
 - David Weir / HY: TooU: Täsmäennusteet olomuodonmuutoksille orastavassa Universumissa

5. Fysiikan tutkimuslaitoksen johtajan valinta: valintaesitys (Hanna Nurmela)

Tutkimuslaitoksen johtosäännön 7 §:n mukaan tutkimuslaitoksen johtajan ottaa Helsingin yliopiston rehtori johtokunnan esityksestä. Tehtävään valittavalta henkilöltä edellytetään tohtorin tutkintoa, perehtyneisyyttä tehtäväalaa ja tehtävän edellyttämää johtamiskokemusta. Tutkimuslaitoksen johtajan tehtävänä on: 1) johtaa, kehittää ja valvoa tutkimuslaitoksen toimintaa ja taloutta. Johtajalle kuuluu kokonaisvastuu laitoksen tehtävien hoitamisesta sekä laitoksen henkilöstöasioista, taloudesta ja omaisuudesta. 2) valmistella ja esitellä johtokunnassa käsiteltäviä asioita sekä huolehtia päätösten toimeenpanosta; 3) päättää asiat, jotka eivät kuulu johtokunnan päätettäviin tai joita työjärjestyksessä ei ole määrätty jonkun muun päätettäväksi. Johtaja voi siirtää vastuulleen kuuluvia asioita varajohtajan päätettäväksi ja vastuulle.

Tutkimuslaitoksen työjärjestyksen 3 §:n (7.10.2020) mukaan tutkimuslaitoksen johtaja nimetään tehtäväänsä määrääjäksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Professori Katri Huitu on valittu tutkimuslaitoksen johtajaksi kaudelle 1.2.2018–31.1.2023.

Johtokunta nimesi kokouksessaan 1/2022 valmisteluryhmän valmistelemaan johtajan valintaa. Valmisteluryhmän puheenjohtajaksi nimettiin vararehtori Kai Nordlund ja jäseniksi professori Maija Aksela, professori Mikko Alava, professori Kari Eskola. Henkilöstöpäällikkö Hanna Nurmela on valmisteluryhmän sihteeri.

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtajan tehtävä avattiin haettavaksi viiden vuoden määräajaksi 1.2.2023 alkaen. Haku tehtävään päättyi 7.8.2022.

Valmisteluryhmä ehdottaa johtokunnalle yksimielisesti, että johtokunta esittää tehtävään professori Katri Huitua. Valmisteluryhmän muistio on pöytäkirjan liitteenä (*liite 6*).

Esitys: Johtokunta esittää Helsingin yliopiston rehtorille, että Fysiikan tutkimuslaitoksen johtajaksi valitaan professori Katri Huitu.

Päätös: Esityksen mukaan.

6. Vuoden 2022 lopussa päättyvien projektien arvioinnit

SAB:in vuoden 2021 suositusten perusteella 31.12.2022 päättyvistä projekteista arvioitiin keväällä 2022 seuraavat:

Teoriaohjelman päättyvien projektien arviointi 19.5.2022 Kumpulassa:

- Teoreettinen kosmologia -projektin (projektipäällikkö Sami Nurmi) arvioitsijana Francesco Sannino (SDU)
- Topologinen aine -projektin (projektipäällikkö Teemu Ojanen) arvioitsijana Thomas Schmidt (University of Luxembourg)

Teknologiaohjelman päättyvien projektien arviointi 11.5.–13.5.2022 Helsingin yliopistossa, Jyväskylän yliopistossa ja STUK:issa:

- RADMED (projektipäällikkö Teemu Siiskonen), RADSAFE (projektipäällikkö Paul Greenlees) ja RADAR (päätyi 31.12.2021, projektipäällikkö Peter Dendooven) -projektien arvioitsijana Benjamin Zorko (Jozef Stefan Institute)

Arviointiraportit ovat pöytäkirjan liitteenä (*liite 7*).

7. Tieteellisen neuvottelukunnan (SAB) suositukset

Fysiikan tutkimuslaitoksen tieteellinen neuvottelukunta (SAB) kokoontui 30.8.–31.8.2022 Kumpulan kampuksella. SAB:in raportti on pöytäkirjan liitteenä (*liite 8*).

Johtokunta keskusteli SAB:in suosituksista.

8. Tutkimuslaitoksen toimeenpanosuunnitelma vuodelle 2023

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 6 §:n mukaan johtokunnan tehtävänä on hyväksyä tutkimuslaitoksen toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevat suunnitelmat. Tutkimuslaitoksen toimeenpanosuunnitelman luonnos (ml. riskienkartoitus) vuodelle 2023 on pöytäkirjan liitteenä (*liitteet 9–10*).

Esitys: Johtokunta hyväksyy toimeenpanosuunnitelman vuodelle 2023.

Päätös: Esityksen mukaan.

9. Teoriaohjelman tutkimusprojektien valinta

Teoriaohjelman projektiehdotuksia pyydettiin helmikuun 2022 loppuun mennessä. Projektiehdotuksia saatiin kaikkiaan kahdeksan.

Johtokunta perusti kokouksessaan 1/2022 valintaryhmän valmistelemaan johtokunnalle ehdotuksen teoriaohjelman projekteista 1.1.2023 alkaen. Valintaryhmän puheenjohtaja on teoriaohjelman johtaja, professori Kari Rummukainen, ja muut jäsenet johtaja Katri Huitu, professori Mikko Alava (Aalto-yliopisto) ja professori Kimmo Kainulainen (Jyväskylän yliopisto).

Valintaryhmä ehdottaa johtokunnalle, että teoriaohjelman uusiksi projekteiksi valitaan kaudelle 1.1.2023–31.12.2025 seuraavat projektit:

- Phases of strongly interacting matter (Heikki Mäntysaari, Jyväskylän yliopisto)
- Fundamental particle interactions beyond the standard model (Anca Tureanu, Helsingin yliopisto)

Valintaryhmän perustelumuistio on esityslistan liitteenä (*liite 11*).

SAB tukee raportissaan edellä mainittujen uusien projektien valitsemista HIP:in tutkimusprojekteiksi 1.1.2023 alkaen.

10. HIP:in projektirakenne 1.1.2023 alkaen

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 6 §:n mukaan johtokunnan tehtävänä on päättää tutkimuslaitoksen toiminnan jakaantumisesta ohjelmiin ja hyväksyä uudet

tutkimus- ja kehitysprojektit. Johtokunnalle ehdotettavien uusien projektien kolmi-vuotissuunnitelmat ja ehdotettava projektirakenne 1.1.2023 alkaen ovat pöytäkirjan liitteinä (*liitteet 12–13*).

Esitys: Johtokunta hyväksyy seuraavat uudet projektit ajalle 1.1.2023–31.12.2025:

Teoriaohjelma

- Fundamental Particle Interactions beyond the Standard Model (Hiukkasten perusvuorovaikutukset standardimallin laajennuksissa)
- Phases of Strongly Interacting Matter (Vahvasti vuorovaikuttavan aineen olomuodot)
- Theoretical Cosmology (Teoreettinen kosmologia)
- Topological Matter (Topologinen aine)

CMS-ohjelma

- CMS Forward Physics (CMS etusuuntafysiikka)
- Tier-2 Operations (Tier-2 laskenta)

Ydinaineen ohjelma

- ALICE
- FAIR Operations (FAIR toiminta)

Teknologiaohjelma

- Radiation and nuclear metrology, safety, security and safeguards applications (RAD3S) (Säteily ja ydinmetrologia, turvallisuus, turvajärjestelyt ja ydinmateriaalivalvonta)
- Robotics and AI for monitoring and intervention (ROBOT) (Robotiikka ja tekoäly monitoroinnissa ja toimilaitteissa)

Ohjelmien ulkopuoliset projektit

- CLOUD
- Education and Open Data (Koulutoiminta ja avoin data)
- Euclid

Päätös: Esityksen mukaan.

11. Teknologiaohjelman johtajan valinta

Tutkimuslaitoksen työjärjestyksen 5 §:n mukaan tutkimuslaitoksen kullakin tutkimus--ohjelmalla on johtokunnan nimeämä johtaja, jolta edellytetään ohjelma-alansa hyvää hallintaa, kokemusta tutkimustyön johtamisesta, kykyä ja valmiutta yliopistorajat ylittävään yhteistyöhön sekä omaa aktiivista panosta tutkimus- tai kehitystoimintaan. Ohjelman johtaja nimetään tehtävänsä määrääjäksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Työjärjestyksen mukaan ohjelman johtajan tehtävänä on:

- vastata ohjelmansa tieteellisestä ja muusta toiminnasta johtokunnan vuosittain hyväksymien toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevien suunnitelmien määrittämissä rajoissa,
- tehdä tutkimuslaitoksen johtajalle ehdotukset ohjelmansa tutkimus- ja kehitysprojekteista, tutkimus- ja henkilöstösuunnitelmasta, muusta toiminnasta sekä taloudesta, sekä

- toimia tutkimuslaitoksen valmisteluryhmän jäsenenä aloitteellisesti ja pitkäjänteisesti edistäen valmisteluryhmälle nimettyjä tehtäviä.

Teknologiaohjelman johtajan Filip Tuomiston viisivuotinen ohjelmajohtajakausi päättyy vuoden 2022 lopussa.

Johtokunta keskusteli kokouksessaan 1/2022 teknologiaohjelmajohtajan valinnasta. Johtokunnassa käydyn keskustelun perusteella HIP:in jäsenyliopistojen oli mahdollista pyytää huhtikuun loppuun mennessä ilmoittautumismenettelyn avaamista teknologiaohjelman johtajan valinnassa. Pyyntö tuli lähettää johtokunnan puheenjohtajalle ja tutkimuslaitoksen johtajalle. Jäsenyliopistoista ei tullut pyyntöjä ilmoittautumismenettelyn avaamisesta.

Filip Tuomisto on ilmoittanut olevansa käytettävissä teknologiaohjelman johtajan jatkokaudelle. *Liite 14*.

Eesitys: Nimetään professori Filip Tuomisto teknologiaohjelman johtajaksi ajalle 1.1.2023–31.12.2027.

Päätös: Esityksen mukaan.

12. Säteilyturvakeskuksen liitännäisjäsenyyden jatkosopimuksen 2023–2027 tilanne

Tutkimuslaitoksen johtosäännön 4 §:n mukaan tutkimuslaitoksella voi olla määräaikaista liitännäisjäseniä. Liitännäisjäseniä voivat olla yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset tai muut julkiset taikka yksityiset yhteisöt tai säätiöt, jos jäsenyys tukee tutkimuslaitoksen tehtäviä ja jos kaikki jäsenyliopistot liitännäisjäsenyyden hyväksyvät. Liitännäisjäsenyydestä päätetään jäsenyliopistojen ja liitännäisjäsenen välisellä sopimuksella.

Säteilyturvakeskus on ollut Fysiikan tutkimuslaitoksen liitännäisjäsenenä 1.1.2018 alkaen. HIP:in ja Säteilyturvakeskuksen välinen jatkosopimus Säteilyturvakeskuksen määräaikaista liitännäisjäsenyydestä Fysiikan tutkimuslaitoksessa vuosille 2020–2022 on voimassa kuluvan vuoden loppuun asti.

Johtokunta valtuutti kokouksessaan 1/2022 johtajan valmistelemaan liitännäisjäsenyyden jatkosopimuksen vuosille 2023–2027. Johtajan valmistelema sopimusluonnos on pöytäkirjan liitteenä (*liite 15*). Sopimus lähetetään sopimusosapuolille allekirjoitettavaksi.

13. Tulevia tapahtumia

- Neutron Star Physics and Holography Workshop 24.–26.10.2022 Helsingissä
- HIP:in henkilöstökokous marras-joulukuussa
- HIP:in joulukahvit 20.12.2022 klo 14

14. Muut asiat

Ei muita asioita.

15. Johtokunnan seuraava kokous

Johtokunnan seuraava kokous pidetään maanantaina 5.12.2022 klo 12.15–14.00 hybridikokouksena.

16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.32.

Kai Nordlund
Vararehtori, johtokunnan puheenjohtaja

Tuulikki Laurila
Hallintopäällikkö, johtokunnan sihteeri

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston asian- ja dokumentinhallintajärjestelmässä (RIIHI).

Tämä asiakirja on allekirjoitettu

Lista allekirjoittajista

Allekirjoittaja

Todennus